

10. Äärioikeisto uhkaa demokratiaa (selkoteksti)

Lapuanliike kommunismia kukistamassa

Lapuanliike syntyi Lapualla vuonna **1929**. Se oli **väkivaltainen oikeistolainen ääriliike**, jonka tavoite oli kieltää kommunistinen toiminta Suomessa. Liikettä johti talonpoika Vihtori Kosola (1884–1936).

Lapuanliike alkoi **vainota kommunisteja** ja myös sellaisia **henkilöitä, joita he epäilivät kommunisteiksi**. Liike painosti kommunistisia poliitikkoja eroamaan luottamustoimistaan. Kommunististen lehtien kirjapainoja hävitettiin. Kommunisteja kyyditettiin väkisin itärajalle ja joskus sen yli Neuvostoliittoon.

Lapuanliike järjesti **noin 250 kyyditystä**. Ne päättyivät usein **uhkailuun ja pahoinpitelyyn**. Kolme kyyditystä johti kyyditetyn murhaan. Kyydityksiä alettiin kutsua **muilutuksiksi**, koska **veljekset Jussi ja Jaakko Muilu** olivat innokkaita kyyditysten tekijöitä. Lapuanliike painosti myös maan johtoa. Kyydityksiä tehtiin jopa suoraan eduskunnasta.

Kesällä 1930 lapuanliike järjesti **talonpoikaismarssin** Helsinkiin. Lapuanliike saavutti tavoitteensa ja **kommunismi kiellettiin** Suomessa. Vuosina 1930–1944 eduskunnassa ei ollut kommunisteja.

Kansa kääntyy liikettä vastaan

Aluksi lapuanliike sai paljon **kannatusta** porvarillisissa ryhmissä. Sitä kannattivat monet tavalliset ihmiset ja osa poliitikoista.

Vähitellen lapuanliike kävi **röyhkeämmäksi**. Laittomuudet alkoivat kohdistua myös sosiaalidemokraatteihin ja maltilliseen oikeistoon. Liike **kyyditsi presidentti Ståhlbergin Joensuuhun** lokakuussa 1930. Sen jälkeen **monet maltilliset porvarit nousivat liikettä vastaan**.

Lapuanliike **loppui Mäntsälän kapinaan vuonna 1932**. Noin 400 lapualaista piiritti työväentaloa, jossa lapuanliikettä arvostellut sosiaalidemokraatti piti puhetta. Lopulta **mielenosoitus muuttui kapinaksi**. Lapuanliike vaati hallituksen eroa. Valtiovalta varautui jo lopettamaan kapinan voimatoimin. Silloin **presidentti Svinhufvud piti radiopuheen**. Hän pyysi lapualaisia muistamaan, että he ovat luvanneet puolustaa laillista yhteiskuntajärjestystä. Presidentti **lupasi armahtaa liikkeen tavalliset jäsenet, jos he palaavat heti kotiin**. Näin tapahtui. Liikkeen johtomiehet tuomittiin vankeusrangaistuksiin. **Lapuanliike lakkautettiin** oikeuden päätöksellä.

Lapuanliike loppui lopulta, koska niin monet ihmiset alkoivat vastustaa liikettä. Alussa liikkeen toiminta hyväksyttiin yleisesti, koska se toimi kommunisteja vastaan. Suurin osa kansasta halusi kuitenkin säilyttää demokratian.

Lapuanliikkeen toimintaa politiikassa jatkoi Isänmaallinen Kansanliike (IKL). IKL ihaili Euroopan fasistisia puolueita. IKL:n ja muiden ääriliikkeiden toimintaa rajoitettiin rauhoituslaeilla. Sotilaallisesti järjestäytyneitä yhdistyksiä ei sallittu. Punalippujen, hakaristien ja muiden poliittisten tunnusmerkkien käyttö julkisissa tilaisuuksissa kiellettiin.

Äärioikeiston toiminta ajoi **työväen ja maltillisen porvariston yhteistyöhön**. Presidentiksi valittiin vuonna 1937 Maalaisliiton maltillinen Kyösti Kallio. Samana vuonna SDP ja Maalaisliitto muodostivat yhteisen hallituksen ensimmäisen kerran sisällissodan jälkeen.

Suomi **säilyi demokratiana**. Se torjui sekä vasemmiston että oikeiston ääriliikkeiden toiminnan. Demokratiaa turvasivat **eheytyspolitiikka ja talouskasvu**, joka lisäsi hyvinvointia.